

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПРИХОДЬКО Анна Володимирівна

УДК 341.184

**СТАНДАРТИ ООН СТОСОВНО ПРАВ
КОРИННИХ НАРОДІВ**

Спеціальність 12.00.11 – міжнародне право

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Одеса – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у відділі європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства Верховної Ради України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор
БАБІН Борис Володимирович,
Міжнародний гуманітарний університет,
професор кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, доцент
БІЛОЦЬКИЙ Сергій Дмитрович,
Інститут міжнародних відносин Київського
національного університету імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри міжнародного права

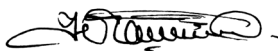
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
САВЧУК Костянтин Олександрович,
Інститут держави і права імені В.М. Корецького
Національної академії наук України,
старший науковий співробітник відділу
міжнародного права та порівняльного правознавства

Захист відбудеться 30 червня 2017 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.086.04 у Національному університеті «Одеська юридична академія» за адресою: 65069, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного університету «Одеська юридична академія» за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Академічна, 2.

Автореферат розісланий 26 червня 2017 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ю.В. Чайковський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Питання міжнародно-правових гарантій окремих прав народів, таких як право на самовизначення, прав національних меншин та пов'язаних прав людини, є вже традиційною темою наукових досліджень. Водночас питання визначення та захисту колективних прав корінних народів та відповідних прав людини досі залишаються малодослідженими. Україна є багатонаціональною державою, що має тривалий історичний шлях формування соборної цілісної території та є батьківщиною для низки недержавних народів. Тому наша країна не може бути осторонь сучасних міжнародних стандартів прав корінних народів, насамперед розроблених під егідою та в межах системи ООН. У 2014 р. в умовах іноземної агресії відбулося визнання Україною значення Декларації ООН про права корінних народів 2007 р. (далі – Декларація) та нормативне закріплення статусу корінного за кримськотатарським народом. Потреба в опрацюванні відповідного законодавства та в удосконаленні відповідної зовнішньої та внутрішньої політики підвищують практичну вжитку відповідних наукових пошуків.

Досі у вітчизняній науці міжнародного права аспектам визначення правового статусу корінних народів не надавалося належної уваги, а комплексного та системного аналізу поточної діяльності ООН у цій сфері не проводилося узагалі. Окремі питання міжнародної та національної правової практики щодо вирішення проблеми корінних народів висвітлювалися у працях Т. О. Анцупової, Б. В. Бабіна, М. О. Баймуратова, Н. В. Бекірова, М. В. Буроменського, В. Г. Буткевича, О. О. Гріненко, О. В. Задорожного, О. О. Мережка, Н. В. Дрьоміної-Волок, Д. М. Киценка, О. Л. Копиленка, Л. О. Тимченко, Е. Х. Топалової та ін.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах комплексної науково-дослідної теми Інституту законодавства Верховної Ради України «Проблеми правового забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань» (державний реєстраційний № 0111U000578), яка охоплює аспекти створення ефективного механізму виконання міжнародних правових зобов'язань України та їх національної реалізації та імплементації.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає у встановленні передумов виникнення, характеру еволюції, специфіки структури та змісту, місця у системі міжнародного права правових стандартів ООН щодо прав корінних народів та їх національного відображення у вітчизняному законодавстві та практиці.

Згідно з метою дослідження увагу було сконцентровано на вирішенні наступних задач:

з'ясувати передумови виникнення у міжнародному праві інституту корінних народів та механізмів захисту їх прав;

визначити специфіку еволюції практичного вирішення проблем статусу корінних народів у міжнародних актах та міжнародно-правовій доктрині;

встановити шляхи формування сучасних універсальних правових стандартів стосовно прав корінних народів;

виявити особливості процесів формування системи спеціальних органів ООН з питань корінних народів;

узагальнити систему актів органів ООН з питань корінних народів, визначити їх правову модальність та особливості структури;

встановити роль корінних народів України у формуванні правових стандартів ООН стосовно прав корінних народів та особливості участі цих народів у роботі спеціальних органів ООН з питань корінних народів;

визначити рівень реалізації в Україні правових стандартів ООН стосовно прав корінних народів та надати відповідні рекомендації з удосконалення ситуації, що склалася.

Об'єктом дослідження є міжнародно-правовий статус корінних народів.

Предметом дослідження є правові стандарти ООН стосовно прав корінних народів, їх розвиток, структура, нормативне й організаційне відображення та реалізація у національному законодавстві.

Методи дослідження. Наукова об'єктивність отриманих результатів роботи ґрунтується на комплексі загальнонаукових та спеціальних методів, які отримали широке поширення у науці міжнародного права. Діалектичний метод був використаний задля визначення спільного та відмінного у міжнародних нормативних актах та організаційних механізмах з питань корінних народів (підрозділи 2.1, 2.2, 3.2, 3.3 та ін.). Історико-правовий метод було вжито в частині дослідження, присвяченій еволюції міжнародно-правової регламентації прав корінних народів (підрозділи 1.1-1.3, 2.1 та ін.). Формально-юридичний метод застосовано задля встановлення правового змісту, структури, форми та модальності міжнародних договорів, актів органів ООН та конвенційних органів, резолюцій регіональних міжнародних організацій та національного законодавства України (підрозділи 2.2, 3.2, 4.1 та 4.2). Порівняльно-правовий метод було використано для зіставлення різних організаційних механізмів захисту корінних народів, які виникли в межах системи ООН (підрозділи 3.1, 3.2). Герменевтичний метод застосовано для визначення специфіки термінології міжнародного права з питань корінних народів на офіційних мовах ООН та в офіційному перекладі українською (підрозділи 2.1, 3.2, 4.1); соціологічний метод вжито задля встановлення процесів та перспектив реалізації в Україні міжнародних стандартів ООН щодо корінних народів (підрозділи 4.2).

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є роботи науковців з питань прав корінних народів таких як Дж. Бентам,

Ф. де Віторія, П. Влодковіц, А. Грегуар, Г. Гроцій, Ч. Б. де лас Касас, Л. А. де Алба, Д. К. Балуарте, Р. Л. Барш, Г. Беннет, Я. Броунлі, А. Х. Абашидзе, А. Аль Фарук, Ф. Р. Ананідзе, З. Весснер, Р. Вольфрам, М. М. Гамзатова, Д. Р. Гилязева, Е.-І. А. Даес, Дж. М. Ван Дайк, А. В. Діаз, М. Девіс, А. Ейде, Б. Кінгзбурі, Б. Клаверо, Х. М. Кобо, Дж. У. Колборн, В. А. Кряжков, Х. С. Круз, М. К. Лем, М. А. Мартінес, М. Моретті, Л. Свепстон, Е. Хафф, Дж. Я. Хендерсон, А. Юпсаніс, Г. Янгінг та ін.

Нормативною основою дослідження є міжнародні договори, підписані під егідою ООН та Міжнародної організації праці (МОП), інші універсальні та регіональні міжнародні акти, нормативні акти органів ООН, МОП та регіональних міжнародних організацій.

Емпіричну базу дисертації становлять експертні доповіді з питань корінних народів до органів ООН, економічні та статистичні дані.

Наукова новизна одержаних результатів зумовлена тим, що вперше у науці міжнародного права було проведено комплексне дослідження правових стандартів ООН стосовно прав корінних народів. У дисертації містяться положення та пропозиції, які мають риси наукової новизни, а саме:

уперше:

визначено стандарти ООН стосовно прав корінних народів як взаємопов'язаний комплекс норм міжнародного права, відображених у Декларації, розвинутих у резолюціях Генеральної асамблеї ООН з питань корінних народів та втілених у практичну діяльність й доктринальну роботу спеціалізованих органів ООН з питань корінних народів; запропоновано практичні заходи із реалізації Україною цих міжнародних стандартів;

встановлено, що попри відмову міжнародно-правової доктрини XVIII-XIX ст. визнавати права та суб'єктність корінних народів, взаємна конкуренція європейських держав, їх бажання використати корінні народи у колоніальній експансії, потреба врегулювання відносин між корінними народами та колоністами, небажання передавати ресурси та землі корінних народів у приватне розпорядження колоністів – сприяли визнанню більшістю колоніальних держав міжнародної правосуб'єктності корінних народів;

визначено специфіку формування спеціальних механізмів ООН щодо корінних народів наприкінці XX ст. та доведено, що необхідність залучення представників корінних народів у роботу механізмів ООН призвела до практичної потреби ідентифікації ООН спільнот як корінних народів, до формування критеріїв такого визнання та до формування у підсумку позиції ООН щодо неможливості утворення абстрактного всеохоплюючого визначення корінного народу у міжнародному праві;

доведено, що згода уряду України на участь Меджлісу кримськотатарського народу в якості організації корінного народу

у Робочій групі ООН в 1995 р. та допуск ООН Меджлісу до участі в роботі цього органу стали фактичним визнанням Україною та ООН кримськотатарського народу корінним; доведено непослідовність визнання кримськотатарського народу як корінного в актах структур ООН, ОБСЄ, Ради Європи та Європейського Союзу 2014-2016 рр., присвячених аспектам україно-російського конфлікту;

удосконалено:

підхід, за яким із стародавніх часів міжнародна правова доктрина визнавала суб'єктність народів як носіїв спеціального статусу та прав, а в період середньовіччя та в Новий час отримали визнання права народів на мирне існування, на утворення держави (самовизначення) та на спротив загарбникам; а також підхід, за яким потреби у частковому збереженні колективних прав завойованого народу визнавалися законодавством колоніальних держав;

наукові пропозиції щодо ролі конвенційних механізмів зі статусу корінних народів, відображених у Конвенції МОП № 169 1989 р., у Конвенції ООН про права дитини 1989 р., у Конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття 1992 р. та в Нагойському протоколі до неї 2010 р., у рекомендаціях Спеціальної міжсесійної робочої групи відкритого складу 1996-2015 рр. щодо згаданої Конвенції 1992 р., у роз'ясненнях Комітету з ліквідації расової дискримінації ООН та Комітету з прав людини ООН;

доктринальну позицію стосовно процедури визнання Декларації тими державами, що у 2007 р. голосували проти її прийняття або утрималися під час голосування, та щодо особливого правового значення Декларації, визнаного в рішеннях конвенційних органів ООН з прав людини, Міжамериканського суду з прав людини та в експертних документах ООН;

набули подальшого розвитку:

доктринальні положення про Берлінський акт 1885 р. та Брюссельський акт 1890 р., про Статут Ліги Націй, Конвенцію про перегляд 1919 р. та про конвенції й рекомендації МОП 30-50-х рр. XX ст., які на рівні колективних міждержавних договорів сформували патерналістський погляд щодо корінних народів, але водночас містили окремі норми з опосередкованим визнанням їх самобутності, окремішності та самоврядності;

положення щодо еволюційного процесу розробки Декларації та механізмів правового програмування зусиль ООН у розбудові механізмів захисту прав корінних народів, таких як Перше та Друге Міжнародні десятиріччя корінних народів світу;

концепція стосовно ролі трьох спеціальних механізмів ООН, що обіймаються проблемами корінних народів, таких як Постійний форум ООН з питань корінних народів, що діє під егідою Економічної та соціальної ради ООН, та підзвітні Раді з прав людини Експертний

механізм з прав корінних народів ООН та Спеціальний доповідач ООН з питань корінних народів.

Практичне значення отриманих результатів зумовлено тим, що отримані висновки й пропозиції можуть бути використані у: *науково-дослідній роботі* – для наступних наукових досліджень у сфері удосконалення роботи правозахисних інституцій системи ООН та захисту прав корінних народів; *правотворчості* – для опрацювання законодавства України з питань корінних народів із застосування стандартів ООН у цій сфері; у *правозастосуванні* – для вдосконалення діяльності органів влади України у сфері зовнішньої політики, захисту прав людини, правової політики та міжнародних відносин; *навчально-методичному процесі* – для викладання у вищих навчальних закладах дисциплін «Міжнародне право», «Міжнародні стандарти прав людини», «Право міжнародних організацій», при опрацюванні підручників та методичної літератури.

Апробація матеріалів дисертації. Базові теоретичні положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження були обговорені на засіданні відділу європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства Верховної Ради України. Основні тези дослідження були висвітлені на доповіді під час Наради ОБСЄ з розгляду виконання зобов'язань, присвячених людському виміру 2016 р. (м. Варшава, 20 вересня 2016 р., HDIM.NGO/0037/16/RU), використані під час організації Міністерством інформаційної політики круглого столу «Корінні народи України: історія, сучасність, перспективи» (м. Київ, 9 серпня 2016 р.) та оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Міжнародне право: de lege praeterita, instante, future» (м. Одеса, 21 листопада 2014 р.); «Україна в світових та європейських інтеграційних процесах: стратегія і тактика» (м. Київ 16 березня 2016 р.); «Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку» (м. Запоріжжя, 25-26 березня 2016 р.); «Актуальні проблеми прав людини, держави та вітчизняної правової системи» (м. Дніпропетровськ, 1-2 квітня 2016 р.); «Проблеми відповідальності держави» (м. Одеса, 8 квітня 2016 р.); «Пріоритетні напрями розвитку правової системи України» (м. Одеса, 14-15 жовтня 2016 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображено в 17 наукових публікаціях, серед яких: 8 статей опубліковано у фахових наукових виданнях України, з яких 1 – у електронному фаховому виданні, 1 – у фаховому науковому виданні іноземної держави, а також 7 – у збірниках доповідей і повідомлень на наукових та науково-практичних конференціях та 1 – у електронному виданні матеріалів ОБСЄ.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, чотирьох розділів, що включають десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (346 найменувань). Загальний обсяг дисертації становить 236 сторінок, з яких основного тексту – 191 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** до дослідження обґрунтовуються вибір його теми, її актуальність, визначено ступінь її наукової розробки та її зв'язок із науковими планами й програмами, окреслено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, висвітлено його методологічне, теоретичне й нормативно-правове підґрунтя, охарактеризовано наукову новизну одержаних результатів, розкрито їх значення, надано відомості про їх публікацію та апробацію.

Перший розділ «Онтологічні передумови виникнення міжнародних правових механізмів щодо корінних народів» складається з трьох підрозділів та містить комплексну характеристику процесів еволюції та формування інституту корінних народів у міжнародних доктрині та практиці.

У **підрозділі 1.1. «Історична еволюція поглядів щодо міжнародно-правового статусу корінних народів»** досліджено виникнення у процесі наукового пошуку проблеми прав народів, зокрема корінних. Доведено, що вчені Стародавнього світу визнавали суб'єктність народів як носіїв спеціального статусу та прав. Цей статус мав бути забезпечений у праві народів, яке вбачалося природним та таким, що ґрунтується на засадах справедливості; передбачалася можливість підпорядкування одних народів іншими із втратою або обмеженням статусу підпорядкованих народів та їх колективних прав; відносини між народами належали у цих умовах до права війни. У середньовіччі захист прав колонізованого нехристиянського населення став предметом дослідження польських юристів та політиків, серед обговорюваних прав таких народів були право на мирне існування, право на утворення держави (самовизначення) та на спротив загарбникам. Аналогічні питання стали підґрунтям для активної дискусії юристів, представників держави та церкви Іспанії з питань суб'єктності, статусу та прав корінного населення щойно відкритої Америки. Розглянуті концепції грецьких, римських, польських та іспанських авторів у наступному частково стали базисом для визначення суб'єктності народів та права народів у класичному міжнародному праві.

У концепції Г. Гроція простежується певний крок у напрямку визнання рівноправності народів та визнання потреби самоусвідомлення народу для розвитку його суб'єктності у форматі певних колективних дій. У доктрині XVIII-XIX ст. відбувся перегляд прав народів шляхом їх доктринального визнання виключно за т.зв. «цивілізованими», державницькими народами, що найбільш яскраво відображено у працях Дж. Бенґама. Ці роботи стали межею розуміння міжнародного права не як права народів або права між народами, але як суто міждержавного права, що не поширюється на «нецивілізовані» народи та не дає їм відповідних гарантій суб'єктності й тим більше – визнання їх рівності до «цивілізованих» народів.

Альтернативним поглядом на майбутнє міжнародного права як права народів став проект Декларації прав народів 1793 р., розроблений А. Грегуаром.

Підрозділ 1.2. «Еволюція питання статусу корінних народів у міжнародному праві (XV-XIX ст.)» висвітлює питання практичного відображення проблематики корінних народів у міжнародних угодах, односторонніх актах та національному праві держав Нового часу. Доводиться, що конкуренція європейських держав між собою, потреба у залученні ними корінних народів до процесів власної експансії, необхідність розбудови системи відносин між корінним та колоніальним населенням та небажання колоніальних держав автоматично та неконтрольовано передавати ресурси та землі корінних народів у безпосереднє приватне розпорядження колоністів – поступово призвели до поширення визнання більшістю європейських держав корінних народів як контрагентів в укладанні угод з питань колонізації їх земель та освоєння ресурсів, а також до надання таким народам певних правових гарантій шляхом односторонніх актів міжнародно-правового значення.

Укладання відповідних угод презумувало наявність у корінних народів певного міжнародно-правового статусу, як мінімум – до моменту укладання такої угоди та входження у юрисдикцію колоніальної держави. Ставлення до угод з корінними народами як до внутрішніх, а не міжнародних актів, мало місце лише у XIX ст. та тільки в окремих державах, таких як США. Укладання угод з корінними народами призвело до потреби визнання таких угод, а відповідно – й суб'єктності корінних народів в окремих двосторонніх договорах, укладених до початку XIX ст. між колоніальними державами; водночас практика такого визнання була нечіткою та непослідовною. Втім й пізніше, до початку XX ст., неодноразове використання угод, укладених з корінними народами, у національних судових процесах та міжнародних арбітражах призвело до усталеного сприйняття таких угод як міжнародних, а не внутрішньодержавних.

У підрозділі 1.3. «Уніфікація проблеми статусу корінних народів у міжнародному праві (XIX-XX ст.)» висвітлено відображення проблеми статусу корінних народів у міжнародних колективних договорах, що прямо передували сучасному міжнародному праву. Доведено, що вперше на рівні колективних договорів проблема корінних народів була відображена у Берлінському акті 1885 р. та потім отримала еволюційний розвиток у Брюссельському акті 1890 р., Статуті Ліги Націй 1919 р. та Конвенції про перегляд 1919 р. Ці угоди формували повністю патерналістський погляд щодо долі та статусу корінного населення (народів); вони містили лише окремі згадки про певні риси їх міжнародної правосуб'єктності.

Діяльність Ліги Націй не призвела до укладання колективних угод з питань корінного населення; такі конвенції були схвалені, починаючи

з 1930 р., під егідою МОП. Конвенції МОП № 29 1930 р., № 50 1936 р., № 64 1939 р., № 86 1947 р., № 104 1955 р. та № 107 1957 р., та рекомендації МОП № 46 1936 р., № 65 1939 р., № 59 1939 р., № 70 1944 р., № 74 1945 р. та № 104 1957 р. зумовили поширення сучасної термінології щодо корінного населення та містили окремі норми, що відображали опосередковане визнання самотності, окремішності та самоврядності корінних народів.

Другий розділ «Конвенційне відображення проблеми статусу корінних народів» складається з двох підрозділів, які містять аналіз сьогоденного договірного відображення проблем статусу корінних народів.

У підрозділі 2.1. «Вплив міжнародних угод у сфері праці на статус корінних народів» здійснено аналіз чинних міжнародних договорів, прийнятих під егідою МОП, з питань корінних народів. Досліджено закріплення аспектів статусу корінних народів у Конвенції МОП № 169 1989 р. про корінні народи і народи, що ведуть племінний спосіб життя, в незалежних країнах. Доведено, що Конвенція МОП № 169 має виключне значення у контексті визнання наявності у корінних народів колективних прав, особливих прав на землі та території, власних правових систем та низки обов'язків держави відносно корінних народів. Доведено, що цей договір досі набув реальної значущості лише на регіональному рівні – а саме у державах Латинської Америки.

Підрозділ 2.2. «Вплив інших чинних міжнародних угод на розвиток статусу корінних народів» містить дослідження норм низки універсальних міжнародних договорів з питань корінних народів, таких як Конвенція ООН про права дитини 1989 р., Конвенція ООН про охорону біологічного різноманіття 1992 р. та Нагойський протокол до неї 2010 р. Доведено, що попри відповідну фрагментарність регулювання, коло впорядкованих відносин з питань статусу корінних народів у вказаних випадках договірною забезпечення є значно ширшим, ніж питання прав дитини та біорізноманіття.

Відзначено недосконалість термінології наведених міжнародних договорів та водночас вказано на їх глобальний за рівнем охоплення держав світу характер. Доведено, що норми Конвенції 1992 р. та Протоколу 2010 р. розкриті у рішеннях Конференції Сторін та рекомендаціях Спеціальної міжсесійної робочої групи відкритого складу, якими схвалено низку методичних рекомендацій з питань узгодження з корінними народами певних видів діяльності, критеріїв добровільної усвідомленої та попередньої згоди корінних народів, форм розподілу вигод між суспільством та корінними народами. Ці методичні рекомендації мають істотне загальне значення для розвитку міжнародно-правового статусу корінних народів, що істотно перевищує сферу регулювання відповідних міжнародних екологічних угод.

Вказано, що такі глобальні за охопленням колективні міждержавні угоди, схвалені під егідою ООН, як Міжнародна конвенція про ліквідацію усіх форм расової дискримінації 1965 р. та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р., стали підґрунтям для схвалення у 90-х рр. XX ст. Комітетом з ліквідації расової дискримінації ООН та Комітетом з прав людини ООН загальних роз'яснень, у яких норми вказаних угод тлумачилися щодо їх використання для захисту прав корінних народів.

Розділ третій «Система правових механізмів ООН щодо корінних народів» складається з трьох підрозділів, в яких висвітлено аспекти розвитку та функціонування органів ООН з питань корінних народів, становлення та реалізації нормативних актів щодо статусу таких народів.

У *підрозділі 3.1. «Становлення стандартів та механізмів ООН з проблеми корінних народів»* розглянуто еволюцію підходів ООН до проблеми корінних народів, яка призвела до схвалення Декларації та до формування спеціальних органів ООН з цих питань. Вказано, що створення у 1982 р. Робочої групи ООН з питань корінного населення та у 1985 р. – Фонду добровільних внесків ООН для корінного населення, із можливістю залучення до їх роботи представників корінних народів та їх організацій, зробило питання корінних народів невід'ємною складовою порядку денного органів ООН.

Доведено, що процес роботи над проектом Декларації мав еволюційний характер та призвів до утворення в 1995 р. Робочої групи ООН з розробки проекту Декларації, із широким залученням в діяльність групи організацій корінних народів світу. Проголошення ООН 1993 р. Міжнародним роком корінних народів світу та наступне проголошення Першого та Другого Міжнародного десятиріччя корінних народів світу призвело до програмування зусиль ООН у розбудові механізмів захисту прав корінних народів, сприяло опрацюванню тексту Декларації та її наступній імплементації.

Підрозділ 3.2. «Система нормативних актів ООН про права корінних народів» містить аналіз нормативних актів ООН, які відображають сформовані стандарти цієї організації стосовно корінних народів світу. Доведено, що схваленню в 2007 р. Декларації сприяло утворення у 2006 р. Ради з прав людини ООН та викликана цим потреба завершення процесів, які відбувалися під егідою Комісії з прав людини (далі – КПЛ) ООН. Після 2007 р. сформувалася процедура визнання Декларації тими державами, що голосували проти цього документу або утрималися під час голосування. Становлення цієї процедури та її дотримання низкою країн свідчить про особливе правове, політичне та моральне значення Декларації, визнане серед іншого у наступних рішеннях конвенційних органів ООН з прав людини, Міжамериканського суду з прав людини та у експертних документах ООН.

Відзначено, що тлумачення Декларації як кодифікації звичаєвих норм міжнародного права щодо прав корінних народів або/та як відображення імперативних норм міжнародного права стає поширеним у міжнародних доктрині та практиці. На розвиток приписів Декларації з 2010 р. Генасамблея ООН щорічно схвалює резолюції, спеціально присвячені правам корінних народів, із повторенням в цих актах низки тез, які щорічно доповнюються новими приписами. Важливою віхою у імplementації норм Декларації стало пленарне засідання високого рівня Генасамблеї ООН «Всесвітня конференція з корінних народів» 2014 р.

У підрозділі 3.3. «Спеціальні механізми ООН у сфері забезпечення прав корінних народів» досліджено діяльність трьох основних механізмів (спеціальних органів) ООН, які займаються проблемами корінних народів. Цими структурами є Постійний форум ООН з питань корінних народів, що діє під егідою ЕКОСОР ООН, та підзвітні Раді з прав людини Експертний механізм з прав корінних народів ООН та Спеціальний доповідач ООН з питань корінних народів. Усі ці органи мають як контролюючі, так і експертні функції; вони позбавлені нормотворчих повноважень, тому вплив на схвалення відповідних резолюцій ООН здійснюється ними насамперед шляхом подання відповідних доповідей.

Дублювання повноважень зазначених органів спостерігається насамперед у сфері їх експертно-аналітичної роботи, але рівень взаємної координації їх діяльності є задовільним. Наведені механізми діють в межах загальних організаційних та правових вимог до експертів та персоналу ООН; основним документом, що створює матеріальне підґрунтя їх діяльності, є Декларація. Делегування експертів до цих структур ООН здійснюється із дотриманням рівного географічного представництва та пріоритету для представників корінних народів.

Розділ четвертий «Застосування правових стандартів ООН щодо корінних народів України» складається з двох підрозділів та містить аналіз процесів участі корінних народів України у механізмах ООН з питань корінних народів, реалізації в Україні стандартів ООН щодо корінних народів.

У підрозділі 4.1. «Відображення проблеми корінних народів України у документах та практиці ООН й у пов'язаних з ними міжнародних актах» доведено, що представники корінних народів України брали активну участь у механізмах ООН з опрацювання міжнародних стандартів у сфері корінних народів як мінімум з 1994 р. Вказано, що згода уряду України, надана ООН в 1995 р., на участь Меджлісу кримськотатарського народу у Робочій групі з опрацювання Декларації в якості організації корінного народу означає фактичне визнання у той період Україною та ООН кримськотатарського народу корінним. Згода ООН на участь представників (організацій) караїмського та кримчацького народів у механізмах ООН з питань корінних народів також означає визнання з боку ООН цих народів корінними де-факто.

З'ясовано, що визнання кримськотатарського народу корінним народом де-юре було здійснено Україною у 2014 р. разом із визнанням Декларації, після початку російської агресії та окупації Криму. Доведено, що увага Міжнародного Суду та органів ООН, а також ОБСЄ, Ради Європи та Європейського Союзу до порушень прав людини під час україно-російського конфлікту, зокрема в окупованому Криму, призвела до численних згадувань кримськотатарської проблематики в міжнародних документах. Водночас визнання кримськотатарського народу як корінного в цих документах міжнародних організацій визначено як непослідовне. Міжнародні акти не містять аналіз дотримання сторонами україно-російського конфлікту вимог Декларації щодо дотримання колективних й індивідуальних прав корінних народів.

Підрозділ 4.2. «Імплементация міжнародних стандартів ООН у національну практику забезпечення прав корінних народів України» присвячений співвідношенню національних організаційних, нормотворчих та науково-дослідних процесів стосовно проблематики корінних народів й відповідних міжнародних стандартів. Доведено, що законодавство України до 2014 р. унікало регламентації статусу корінних народів, незважаючи на запровадження цього терміну в Конституції 1996 р. Вказано, що конструктивний аналіз міжнародних стандартів прав корінних народів у національній доктрині був відсутній як до схвалення Декларації, так і після.

Відзначено, що визнання Україною в 2014 р. кримськотатарського народу корінним народом де-юре та підтвердження значення для України Декларації не призвело станом на кінець 2016 р. до схвалення відповідного законодавства та до імплементції норм Декларації у національну правову систему. Також Україною у 2014-2016 рр. було розпочато, але не завершено процедуру визнання де-юре корінними народами кримських караїмів та кримчаків. Вказано на непослідовність та несистемність відповідної законотворчої роботи.

ВИСНОВКИ

В рамках дослідження запропоновано розв'язання наукового завдання, що полягає у визначенні передумов виникнення, еволюції, структури, змісту, місця у системі міжнародного права та національного відображення правових стандартів ООН щодо корінних народів. Теоретичні й практичні результати дисертації є підґрунтям для наступних висновків та пропозицій.

1. Із стародавніх часів міжнародна правова доктрина визнавала суб'єктність народів як носіїв спеціального статусу та прав, відмінність у правовому статусі між підпорядкованим населенням колонізованих територій, колоністами та населенням метрополії, різність між об'єктами права власності народів та об'єктами загального користування. У період

середньовіччя та в Новий час отримали визнання права народів на мирне існування, право на утворення держави (самовизначення) та на спротив загарбникам. У роботах Г. Гроція та в нормативній практиці перших колоніальних держав «правомірність» загарбання одного народу іншим поєднується з обмеженням повноважень загарбників та з потребою часткового збереження колективних прав завойованого народу.

2. Міжнародна правова доктрина XVIII-XIX ст. поступово відмовляється від визнання колективних прав та суб'єктності «нецивілізованих» народів. Складається розуміння міжнародного права не як права народів або права між народами, а суто як права міждержавного, незважаючи на окремі альтернативні концепції, такі як проект Декларації прав народів 1793 р. Водночас на практиці взаємна конкуренція європейських держав, їх бажання використати корінні народи у колоніальній експансії, потреба врегулювання відносин між корінними народами та колоністами, небажання держав передавати ресурси та землі корінних народів у приватне розпорядження колоністів – сприяли визнанню більшістю колоніальних держав корінних народів як сторони угод щодо колонізації їх земель та освоєння ресурсів, забезпечили надання цим народам окремих гарантій у односторонніх актах міжнародно-правового характеру. Спроби наступного визначення таких угод з корінними народами як внутрішньо-правових, а не міжнародних актів почалися в окремих державах з XIX ст. Практика ж використання до XX ст. таких угод у національних судових процесах та міжнародних арбітражах, навпаки, свідчила про їх загальне сприйняття як міжнародно-правових, а не внутрішньодержавних актів.

3. Берлінський акт 1885 р. та Брюссельський акт 1890 р., Статут Ліги Націй 1919 р. та Конвенція про перегляд 1919 р. на рівні колективних міждержавних договорів сформували патерналістський погляд щодо корінного населення (народів), але все ж містили окремі згадки про риси їх міжнародної правосуб'єктності. Усунення Ліги Націй від роботи у цій сфері відбувалося поруч із опрацюванням проблем корінних народів МОП. Конвенції та рекомендації МОП періоду 1930-1950 рр. сприяли виникненню сучасної термінології ООН щодо корінних народів та містили окремі норми з опосередкованим визнанням їх самобутності, окремішності та самоврядності.

4. Чинні конвенційні механізми зі статусу корінних народів, відображені у Конвенції МОП № 169 1989 р. про корінні народи і народи, що ведуть племінний спосіб життя, в незалежних країнах, у Конвенції ООН про права дитини 1989 р., у Конвенції ООН про охорону біологічного різноманіття 1992 р. та в Нагойському протоколі до неї 2010 р., є фрагментарними, а термінологія цих міжнародних договорів є недосконалою. Широке охоплення аспектів статусу корінних народів Конвенцією МОП № 169 нівелюється її де-факто регіональним характером

та визнанням насамперед латиноамериканськими державами. На розвиток стандартів ООН щодо корінних народів вплинули рекомендації Спеціальної міжсесійної робочої групи відкритого складу 1996-2015 рр. щодо згаданої Конвенції 1992 р. та роз'яснення таких конвенційних органів як Комітет з ліквідації расової дискримінації ООН та Комітет з прав людини ООН.

5. Формування спеціальних механізмів ООН отримало підґрунтя в експертних документах КПЛ ООН з початку 70-х рр. XX ст. та розвивалося завдяки позиції представників корінних народів, як залучених у експертну систему ООН, так і тих, що відвідували заходи КПЛ ООН. Специфіка заснованої в 1982 р. під егідою КПЛ ООН Робочої групи з питань корінного населення та створеного у 1985 р. Фонду добровільних внесків ООН для корінного населення зробили питання корінних народів невід'ємною складовою порядку денного ООН. Необхідність залучення представників корінних народів у роботу цих та інших механізмів ООН призвела до практичної потреби ідентифікації спільноти як корінного народу, до формування критеріїв такого визнання та водночас – до визнання у підсумку на рівні ООН неможливості утворення абстрактного всеохоплюючого визначення корінного народу у міжнародному праві.

6. Визнання у 1985-1988 рр. згаданою Робочою групою потреби в опрацюванні зводу прав корінних народів призвело до початку роботи над проектом Декларації. Цей процес мав еволюційний характер та призвів до утворення в 1995 р. Робочої групи КПЛ ООН з розробки проекту Декларації із широким залученням в діяльність групи організацій корінних народів світу. Правовому програмуванню зусиль ООН у розбудові механізмів захисту прав корінних народів сприяло проголошення 1993 р. Міжнародним роком корінних народів світу та наступне проголошення ООН Першого та Другого Міжнародного десятиріччя корінних народів світу. Завершення процесу опрацювання та схвалення Декларації резолюцією 2007 р. було зумовлено утворенням Ради з прав людини ООН, як правонаступниці КПЛ ООН.

7. Після 2007 р. сформувалася унікальна процедура визнання Декларації тими державами, що голосували проти цього документу або утрималися під час голосування. Її виникнення свідчить про особливе правове, політичне та моральне значення Декларації, визнане у наступних рішеннях конвенційних органів ООН з прав людини, Міжамериканського суду з прав людини та у експертних документах ООН. Набуло поширення сприйняття норм Декларації як кодифікації звичаєвих норм міжнародного права щодо прав корінних народів або/та як відображення імперативних норм міжнародного права. З 2010 р. Генеральна асамблея ООН щорічно схвалює резолюції, присвячені правам корінних народів, із повторенням в них низки тез, що поступово доповнюються новими приписами.

Пленарне засідання високого рівня Генеральної асамблеї ООН «Всесвітня конференція з корінних народів» у вересні 2014 р. стало важливою віхою у імплементації норм Декларації.

8. Постійний форум ООН з питань корінних народів, що діє під егідою ЕКОСОР ООН, підзвітні Раді з прав людини Експертний механізм з прав корінних народів ООН та Спеціальний доповідач ООН з питань корінних народів є трьома спеціальними механізмами ООН, які займаються проблемами корінних народів. Ці органи отримали контролюючі та експертні функції, але не мають самостійних нормотворчих повноважень та впливають на схвалення відповідних резолюцій Генеральної асамблеї та ЕКОСОР ООН шляхом подання доповідей. Помітною є проблема взаємного дублювання повноважень цих органів.

Стандарти ООН стосовно прав корінних народів є взаємопов'язаним комплексом норм міжнародного права, відображених у Декларації, розвинутих у системі резолюцій Генеральної асамблеї ООН з питань корінних народів та втілених у практичну діяльність й доктринальну роботу спеціалізованих органів ООН з питань корінних народів.

9. З початку 90-х рр. XX ст. представники корінних народів України брали активну участь у діяльності ООН з опрацювання вищезазначених стандартів та механізмів у сфері корінних народів. Згода уряду України на участь Меджлісу кримськотатарського народу в якості організації корінного народу у Робочій групі з опрацювання Декларації, надана ООН в 1995 р., та допуск ООН Меджлісу до участі в роботі цього органу стали визнанням Україною та ООН кримськотатарського народу корінним де-факто. Подальша згода ООН на участь організацій караїмського та кримчацького народів у механізмах ООН з питань корінних народів також є визнанням з боку ООН цих народів корінними де-факто.

Визнання кримськотатарського народу корінним народом де-юре було здійснено Україною у березні-травні 2014 р. разом із визнанням юридичної сили Декларації. В умовах російської агресії та окупації Криму, увага структур ООН, ОБСЄ, Ради Європи та Європейського Союзу до порушень прав кримськотатарського народу відображена в низці схвалених ними документів. Водночас визнання кримськотатарського народу як корінного в цих актах є непослідовним, вони не містять аналізу дотримання Декларації сторонами конфлікту та не згадують про малі народи Криму.

10. Попри запровадження інституту корінних народів Конституцією України в 1996 р., законодавство України досі уникає спеціальної регламентації їх статусу, навіть після визнання Україною кримськотатарського народу корінним народом де-юре та підтвердження значення для України Декларації. Україною не завершено процедуру визнання де-юре корінними народами кримських караїмів та кримчаків, відсутня єдність державної позиції щодо захисту прав корінних народів України у зовнішньополітичних документах та підзаконних актах.

В умовах дискримінації корінних народів України та їх представників на тимчасово окупованих територіях, це істотно погіршує рівень захищеності їх прав.

11. Реалізація Україною стандартів ООН з питань корінних народів має відбуватися шляхом:

- завершення процедури визнання Україною статусу караїмського та кримчацького народів шляхом парламентської заяви та наступного повідомлення про цей акт ООН, за аналогією з процедурою визнання кримськотатарського народу корінним у березні-травні 2014 р.;

- схвалення закону України «Про корінні народи України» з максимальним урахуванням норм Декларації, практики спеціальних органів ООН з корінних народів, рекомендацій конвенційних органів ООН;

- уніфікації термінології, сприйняття та визначення прав корінних народів України та їх представників у зовнішньополітичних актах України, присвячених проблемам тимчасово окупованих територій України та внутрішньо переміщених осіб; сприяння Україною належному відображенню сформованих ООН стандартів щодо прав корінних народів у актах ОБСЄ, Ради Європи та ЄС, присвячених українській проблематиці;

- належного використання Україною сформованих ООН стандартів щодо прав корінних народів у розпочатих процесах в Міжнародному суді ООН, Європейському суді з прав людини та у зверненнях до міжнародних конвенційних органів з питань, пов'язаних з незаконною анексією Криму.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Приходько А. В. Реалізація міжнародних стандартів прав корінних народів в сучасній Україні [Електронний ресурс] / А. В. Приходько // Правові системи. – 2015. – № 3-4. – С. 15-27. – Режим доступу: http://legalsystems.net.ua/wp-content/uploads/2016/09/“ПРАВОВІ-СИСТЕМИ”_2015_3_4.pdf

2. Приходько А. В. Доктринальний вимір статусу корінних народів у міжнародному праві докласичного періоду / А. В. Приходько // Український часопис міжнародного права. – 2015. – № 4. – С. 32-39.

3. Приходько А. В. Еволюція сприйняття проблеми корінних народів у міжнародно-правовій доктрині до XX ст. / А. В. Приходько // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2015. – № 6. – С. 119-124.

4. Приходько А. В. Відображення статусу корінних народів в актах міжнародного права XV-XIX ст. / А. В. Приходько // Український часопис міжнародного права. – 2016. – № 1. – С. 84-90.

5. Приходько А. В. Відображення проблеми корінних народів у колективних міжнародних угодах (кінець XIX – перша половина XX ст.) / А. В. Приходько // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 1. – С. 174-179.

6. Приходько А. В. Становлення глобальних механізмів вирішення проблеми статусу та прав корінних народів у системі ООН (кінець XX ст.) / А. В. Приходько // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – С. 103-109.

7. Приходько А. В. Міжнародно-правове значення Декларації ООН про права корінних народів / А. В. Приходько // Український часопис міжнародного права. – 2016. – № 4. – С. 85-94.

8. Приходько А. В. Механізми ООН у сфері забезпечення прав корінних народів / А. В. Приходько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Серія Право. – 2016. – Вип. 40. – Т. 2. – С. 147-153.

9. Приходько А. В. Коренные народы Украины в правовых актах и практике международных организаций / А. В. Приходько // Jurnalul Juridic National: teorie si practica. Научно-практический журнал. – 2016. – № 5. – С. 208-212.

Публікації апробаційного характеру:

10. Приходько А. Захист прав корінних народів України в умовах російської окупації / А. Приходько // Міжнародне право: de lege praeterita, instante, future : IV Всеукраїнська науково-практична конференція (21 листопада 2014 р., Одеса) ; матеріали. – О. : Акцент, 2014. – С. 61-64.

11. Приходько А. В. Становлення проблематики статусу корінних народів та розвиток міжнародного права / А. В. Приходько // Україна в світових та європейських інтеграційних процесах: стратегія і тактика : XXI міжнародна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу (16 березня 2016 р., Київ) ; збірник матеріалів у 2 т. – Т. 1. / Проблеми державного будівництва в Україні. – К. : КиМУ, 2016. – № 24. – С. 176-180.

12. Приходько А. В. Еволюція забезпечення міжнародного правового статусу корінних народів / А. В. Приходько // Правова система України: сучасні тенденції та фактори розвитку : Міжнародна науково-практична конференція (25-26 березня 2016 р., Запоріжжя) ; матеріали. – Запоріжжя: Істина, 2016. – С. 35-37.

13. Приходько А. В. Міжнародно-правове становлення інституту корінних народів / А. В. Приходько // Проблеми відповідальності держави : Міжнародна науково-практична конференція (8 квітня 2016 р., Одеса) ; матеріали. – Одеса : Фенікс, 2016. – С. 135-138.

14. Приходько А. В. Розвиток статусу корінних народів у міжнародному праві / А. В. Приходько // Актуальні проблеми прав

людини, держави та вітчизняної правової системи : Міжнародна науково-практична конференція (1-2 квітня 2016 р., Дніпропетровськ) ; матеріали. – Дніпропетровськ: Правовий світ, 2016. – С. 23-25.

15. Приходько А. В. Проблематика захисту прав корінних народів України на тимчасово окупованих територіях / А. В. Приходько // Законодавство у сфері воєнної безпеки в Україні: виклики, проблеми, шляхи удосконалення [матеріали доповідей і тез виступів учасників круглих столів]. – К. : ІЗ ВРУ, 2016. – С. 80-85.

16. Приходько А. В. Статус и права коренных народов Украины в актах международных организаций: необходимость согласованной терминологии ООН, ОБСЕ и иных структур [Электронный ресурс] / А. В. Приходько; HDIM.NGO/0037/16/RU // Совещание ОБСЕ по рассмотрению выполнения, посвященное человеческому измерению. – 2016. – Рабочее заседание 11. – Режим доступа: <http://www.osce.org/node/267866>

17. Приходько А. В. Стандарти та механізми ООН у сфері забезпечення прав корінних народів / А. В. Приходько // Пріоритетні напрями розвитку правової системи України : Міжнародна науково-практична конференція ; матеріали (14-15 жовтня 2016 р., м. Одеса). – Херсон : Гельветика, 2016. – С. 13-16.

АНОТАЦІЯ

Приходько А. В. Стандарти ООН стосовно прав корінних народів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право. – Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса, 2017.

Дисертацію присвячено міжнародно-правовим стандартам у сфері закріплення, реалізації та захисту прав корінних народів. Висвітлено еволюцію підходів до проблеми корінних народів у науковій доктрині від стародавніх часів до сучасності, досліджено розвиток міжнародних договорів, односторонніх актів та прецедентів стосовно корінних народів. Досліджено відображення статусу корінних народів у чинних універсальних міжнародних договорах, розвиток системи спеціальних органів ООН з питань корінних народів, процеси опрацювання, схвалення, поширення та реалізації норм Декларації ООН про права корінних народів 2007 р.

Міжнародні стандарти ООН стосовно корінних народів визначено як взаємопов'язаний комплекс норм міжнародного права, відображених у Декларації 2007 р., розвинутих у системі резолюцій Генеральної асамблеї ООН з питань корінних народів та втілених у практичну діяльність й доктринальну роботу спеціалізованих органів ООН з питань корінних народів. Визначено формат участі корінних народів

України у розробці відповідних стандартів ООН та у механізмах ООН з питань корінних народів. Вказано на проблеми реалізації стандартів ООН з питань корінних народів у поточних актах та практиці Ради Європи, ОБСЄ, Європейського Союзу та України в умовах україно-російського конфлікту та тимчасової окупації територій традиційного проживання корінних народів України.

Ключові слова: Декларація ООН про права корінних народів, колективні права, корінні народи, механізми ООН, стандарти ООН.

АННОТАЦІЯ

Приходько А. В. Стандарты ООН касательно прав коренных народов. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.11 – международное право. – Национальный университет «Одесская юридическая академия». – Одесса, 2017.

Диссертация посвящена международно-правовым стандартам в сфере закрепления, реализации и защиты прав коренных народов. Освещена эволюция подходов к проблеме коренных народов в научной доктрине от древнейших времен до современности, исследовано развитие международных договоров, односторонних актов и прецедентов касательно статуса коренных народов. Исследовано отображение статуса коренных народов в действующих универсальных международных договорах, развитие системы специальных органов ООН по вопросам коренных народов, процессы обработки, принятия, глобализации и реализации норм Декларации ООН о правах коренных народов 2007 г.

Международные стандарты ООН по коренным народам определены как взаимосвязанный комплекс норм международного права, отраженных в Декларации 2007, развитых в системе резолюций Генеральной Ассамблеи ООН по вопросам коренных народов и воплощенных в практическую деятельность и в доктринальную работу специализированных органов ООН по вопросам коренных народов. Определен формат участия коренных народов Украины в разработке соответствующих стандартов ООН и в механизмах ООН по вопросам коренных народов. Указаны проблемы реализации стандартов ООН по вопросам коренных народов в текущих актах и практике Совета Европы, ОБСЕ, Европейского Союза и Украины в условиях украино-росийского конфликта и временной оккупации территорий традиционного проживания коренных народов Украины.

Ключевые слова: Декларация ООН о правах коренных народов, коллективные права, коренные народы, механизмы ООН, стандарты ООН.

SUMMARY

Prykhodko A. V. UN Standards Concerning the Indigenous Peoples' Rights. – Manuscript.

A thesis for obtaining a Candidate Degree in Law Sciences in Specialty 12.00.11 – International Law. – National University «Odessa Law Academy». – Odessa, 2017.

The thesis is dedicated to the international legal standards of the fixing, realization and defense the rights of indigenous people. The evolution of approaches to the indigenous peoples' issues from the ancient times to modern scientific doctrine is lighted in the dissertation. Author observes the development on the international conventions, unilateral acts and international precedents devoted to the indigenous issues. The thesis shows the reflection of the indigenous statute and rights in the actual universal agreements, the development of the UN bodies' system for indigenous peoples, the procedures of preparing, adoption, providing and realization some coherent international norms. Author investigates the gradual formation of modern UN mechanisms for indigenous peoples' issues. There are proved the sequence and the ways of development of indigenous status, through the gradual recognition of indigenous subjectivity and volume of indigenous rights.

The thesis shows the mechanisms of legal and organizational application to regulate the indigenous peoples' rights, as in the norms of the historic treaties. Also it is devoted to the provisions of the ILO Convention concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries, 1989, of other ILO conventions and recommendations, of the UN Convention on the Rights of the Child, 1989 and in the UN Convention on Biological Diversity and Nagoya Protocol to it 2010, etc.

Author revises and compares the norms of the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, 2007 and of some other acts adopted by the UN General Assembly, the UN Economic and Social Council, the UN Commission on Human Rights and the UN Human Rights Council devoted to the indigenous issues. He researched the statute, structure, documents and activities of the UN special structures for indigenous issues, such as UN Expert Mechanism on the Rights of Indigenous Peoples, UN Special Rapporteur on the Rights of Indigenous Peoples and UN Permanent Forum on Indigenous Issues, also as the UN Voluntary Fund for Indigenous Peoples.

The dissertation shows the implementing the coherent programme regulation approach for solving the indigenous issues by UN bodies and agencies, it reflects the UN conclusion of duty for long-term mechanisms for those problems. Author proved that modern UN principles for indigenous peoples' statute, rights, and activities i.a. for free, prior and informed consent, have their grounds in coherent processes in UN bodies in last decades of XX century. The thesis shows the urgent duty for UN structures to implement

and coordinate the indigenous initiatives to the coherent UN normative, organizational and financial activities. This duty was caused by the recognizing by UN system in the end of XX century the fact of extremely wide character of indigenous issues and situations in the world.

International UN standards for indigenous peoples are determined as the corresponded complex of the international legal norms reflected in the UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, developed in the practical activities and in the doctrinal work of the specialized UN bodies and agencies for indigenous peoples' issues. Author lighted the framework of the involving the indigenous peoples of Ukraine into the development of such UN standards and in the UN mechanisms for indigenous issues. The thesis reflects key problems of the realization the UN standards for indigenous peoples in the current CoE, OSCE, EU and Ukrainian acts and practice in the conditions of the modern Ukrainian-Russian conflict and temporal occupation of the territories of the traditional settlement of the indigenous peoples of Ukraine in the Crimean peninsula.

Key words: collective rights, indigenous peoples, UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples, UN mechanisms, UN standards.

Підписано до друку 18.05.2017.
Формат 60х90/16. Ум.-друк. арк. 0,9. Наклад 100 прим.

Видавець і виготовлювач ІПП «Фенікс»
Свідцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.2002 р.
65009, м. Одеса, вул. Зоопаркова, 25. Тел. 7777-591.